

ΛΟΓΟΣ ΚΖ΄: Επιστολή προς τους ορθοδόξους άρχοντες σχετικά με τον τρόπο που οφείλουν να διοικούν (Άγιος Μάξιμος ο Γραικός)

/ [Πεμπτούσία](#)

ΛΟΓΟΣ ΚΖ΄

Επιστολή προς τους ορθοδόξους άρχοντες σχετικά με τον τρόπο που οφείλουν να διοικούν και να εκδικάζουν τις υποθέσεις κατά τρόπο θεοπρεπή και φιλεύσπλαγχο.

Τον ουρανό και τον υποσελήνιο χώρο φωτίζουν κατά την ημέρα ο ήλιος και κατά την νύχτα το φεγγάρι και τα άστρα. Ο ήλιος, που βγαίνει στην ανατολή, διώχνει το νυχτερινό σκοτάδι και παρακινεί κάθε νοήμον δημιουργήμα να δοξάζει τον Δημιουργό και Κύριο των όλων και να εκτελεί τις χρήσιμες για την ζωή πράξεις, ενώ, όταν πάει να δύσει, απελευθερώνει τους ανθρώπους από τις δουλειές τους, παρέχοντας την οικεία στην νύχτα ησυχία.

Έτσι και το επίγειο αξιέπαινο και ευσεβές βασίλειο το κοσμεί και το οδηγεί πάντοτε στο καλύτερο η θεόσταλη σοφία του ευσεβούς βασιλέως, μαζί με την δικαιοσύνη, την πραότητα, την μέριμνα για τους υπηκόους και την ευνοική

διάθεση προς εμάς. Όλοι οι γειτονικοί του λαοί αγαπούν και σέβονται αυτό το κράτος για την αλήθεια και την δικαιοσύνη που επικρατεί εκεί λόγω των ορθοδόξων ηγεμόνων και βογιάρων που βοηθούν τον βασιλέα στην διακυβέρνησή του και δικάζουν χωρίς αμοιβή. Όλοι οι γειτονικοί λαοί επιθυμούν να έχουν ειρήνη με τέτοιο κράτος εξαιτίας του πρέποντος ζήλου και της ισχύος του, που στηρίζει την βασιλική εξουσία, ρυθμίζοντας τις στρατιωτικές υποθέσεις, ιδιαίτερα όμως εξαιτίας της ομονίας και της φιλίας μεταξύ των βογιάρων και των αξιωματικών, επειδή ακριβώς δεν υπάρχει τίποτα πιο ισχυρό και σεβαστό από αυτό για τους εχθρούς. Όπου αφθονεί και τηρείται προσεκτικά αυτή η ομόνοια, εκεί συνήθως υπάρχει και η θεία βοήθεια που δίδει την νίκη εναντίον κάθε εχθρού.

Παράδειγμα αυτού αποτελεί ο θεόπνευστος ψαλμωδός και εξάίρετος βασιλέας που αξιώθηκε να αποκαλείται και να είναι πρόγονος του Θεού όχι μόνο από την μεγάλη αρετή και πραότητα του, αλλά και λόγω της φροντίδας του να είναι πάντοτε υπάκουος στον Θεό. Αυτός ενίσχυσε και μεγάλωσε το βασίλειο του Ισραήλ με πολλές νίκες εναντίον των αλλοεθνών μετά από μεγάλες μάχες. Ο ίδιος λέγει στον 98ο ψαλμό: «Μωσής και Ααρών εν τοις ιερεύσιν αυτού, και Σαμουήλ εν τοις επικαλουμένοις το όνομα αυτού· επεκαλούντο τον Κύριον, και αυτός εισήκουσεν αυτών. Εν στύλω νεφέλης ελάλει προς αυτούς». Έπειτα, αυτός ο θαυμάσιος βασιλέας, προκειμένου να μας διδάξει, λέγει: «Εφύλασσον τα μαρτύρια αυτού και τα προστάγματα αυτού, α έδωκεν αυτοίς» [1]. Σε τι άλλο όμως συνίστανται «τα μαρτύρια αυτού και τα προστάγματα», αν όχι στην δίκαιη και ευσεβή πίστη σε Αυτόν, στην τελεία αγάπη την ενωμένη με τον φόβο του Θεού, στην αλήθεια και

την ευσπλαγχνία προς όλους τους ενδεείς, καθώς και στο να δικάζει χωρίς αμοιβή; Εν συνεχεία εξηγεί με ακόμη μεγαλύτερη σαφήνεια, τι όφελος έχουμε εμείς από την αγάπη και την πίστη στον Θεό και την ακριβή τήρηση των εντολών Του λέγοντας: «Κύριε ο Θεός ημών, συ επήκουες αυτών· ο Θεός, συ ευίλατος εγίνου αυτοίς και εκδικών επί πάντα τα επιτηδεύματα αυτών» [2]. Τι μπορεί να είναι πιο σαφές και πιο ωφέλιμο από αυτήν την διδασκαλία; Γι' αυτό, λέγει, τους εισήκουσες, όταν Σε καλούσαν και ζητούσαν την βοήθειά Σου, επειδή ζούσαν την ζωή τους σύμφωνα με τις εντολές Σου, εποίμαναν τον λαό Σου με κάθε δικαιοσύνη, Σε λάτρευαν ειλικρινά και, από τα άριστα και πολύτιμα πράγματα της επιγείας ζωής, προτίμησαν την τήρηση των εντολών Σου. Γι' αυτό, λέγει, και τους προστάτευσες και τους βοήθησες σε όλη την ζωή τους, εκδικήθηκες τους εχθρούς που βάδιζαν εναντίον τους, τους εδόξασες και τους επαίνεσες μπροστά σε όλους τους γειτονικούς λαούς, γκρεμίζοντας και συντρίβοντας όλους εκείνους που θέλησαν να τους αδικήσουν.

Επομένως, δίκαια είπα προηγουμένως ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο ισχυρό και τρομακτικό για τους εχθρούς από την ομόνοια και την αλήθεια μεταξύ των βογιάρων και των αξιωματικών. Και κυρίως, εάν αυτοί τηρούν με κάθε επιμέλεια τις εντολές του άρχοντος των όλων, τότε αξιώνονται να τον έχουν βοηθό και φύλακά τους. Γι' αυτό και σε άλλο χωρίο ο ίδιος σοφός βασιλέας λέγει: «Ου σώζεται βασιλεύς διά πολλήν δύναμιν, και γίγας ου σωθήσεται εν πλήθει ισχύος αυτού. Ψευδής ίππος εις σωτηρίαν, εν δε πλήθει δυνάμεως αυτού ου σωθήσεται» [3]. Έτσι οι βασιλείς λαμβάνουν την σωτηρία, δηλαδή νικούν, όχι λόγω του μεγάλου πεζικού ή του εκλεκτού ιππικού και γενικώς της δυνάμεως των πολεμιστών. Από που όμως λαμβάνουν την βοήθεια; Ας ακούσουμε λοιπόν με προσοχή και ας δεχθούμε με υπακοή την διδασκαλία: «Ιδού οι οφθαλμοί Κυρίου επί τους φοβουμένους αυτόν τους ελπίζοντας επί το έλεος αυτού» [4]. Αλλά και σε άλλο χωρίο λέγει: «Ουκ εν τη δυναστεία του ίππου θελήσει, ουδέ εν ταίς κνήμαις του ανδρός ευδοκεί· ευδοκεί Κύριος εν τοις φοβουμένοις αυτόν και εν πάσι τοις ελπίζουσιν επί το έλεος αυτού» [5]. Την ίδια θεία διδασκαλία την παραθέτει σύντομα και ο θεοφόρος απόστολος Παύλος λέγον-τας ότι οι άγιοι «διά πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ειργάσαντο δικαιοσύνην, επέτυχον επαγγελιών, έφραξαν στόματα λεόντων, έσβεσαν δύναμιν πυρός, έφυγον στόματα μαχαίρας, ενεδυναμώθησαν από ασθενείας, εγενήθησαν ισχυροί εν πολέμω, παρεμβολάς έκλιναν αλλοτρίων» [6].

1. Ψαλμ. 98, 6-7.

2. Ψαλμ. 98, 8.

3. Ψαλμ. 32, 16-17.

4. Ψαλμ. 32, 18.

5. Ψαλμ. 146, 10-11.

6. Εβρ. 11, 33-34.

Έτσι ήταν ο Μωυσής και ο Ααρών, οι οποίοι καταπόντισαν στην Ερυθρά θάλασσα τον φοβερό βασανιστή που τους κυνηγούσε, όχι λόγω του αναριθμήτου πλήθους των ανθρώπων που έβγαλαν από την Αίγυπτο, αλλά λόγω της ισχυρής πίστεως και ελπίδας που είχαν προς τον Ύψιστο. Και ο βασανιστής Φαραώ δεν κατάφερε τίποτε με το εκλεκτό ιππικό και τον μεγάλο οπλισμό που διέθετε, επειδή δεν είχε την άνωθεν θεία βοήθεια, την οποία έχασε λόγω της ανταρσίας του κατά του Υψίστου. Έτσι αναδείχθηκε και ο προφητάναξ Δαβίδ, που ενδυναμώθηκε, όχι χάρη στα όπλα των δυνατών πολεμιστών του, αλλά χάρη στην πίστη του στον Θεό. Και με την πέτρα, που έριξε με την σφεντόνα του, κατέβαλε τον φοβερό για όλον τον στρατό του Ισραήλ γίγαντα και έπειτα με το σπαθί του ιδίου του έκοψε το κεφάλι [7]. Πως να παρουσιάσω την μεγάλη δύναμη της πίστεως και της ελπίδος για τον Θεό, που είχε ο ευσεβής βασιλέας Εζεκίας, ο οποίος με τις προσευχές και τα θερμά του δάκρυα εξιλεώθηκε ενώπιον του Θεού και δάμασε και καταντρόπιασε τον υπερήφανο Σναχειρείμ, τον βασιλέα των Ασσυρίων, όχι χάρη στον πολυάριθμο και δυνατό στρατό που διέθετε, αλλά με την βοήθεια του Αγγέλου του Θεού, ο οποίος στην διάρκεια μίας νύχτας θανάτωσε εκατόν ογδόντα πεν-τε χιλιάδες στρατιώτες του Σναχειρείμ [8].

Κάτι παρόμοιο συνέβη και την εποχή του σοφού κριτή των Ιουδαίων Γεδεών, που νίκησε και συνέτριψε εντελώς τον μεγάλο στρατό του Μαδιάμ, έχοντας μόνο τριακοσίους και όχι πολύ θαρραλέους άνδρες, αλλά επειδή είχε κυρίως την άνωθεν βοήθεια χάρη στην ελπίδα του στον Θεό και την πειθαρχία στις ιερές εντολές Του. Αυτός φλεγόμενος από τον ζήλο για τον Θεό συνέτριψε τα είδωλα του Βάαλ, κατέστρεψε τον ναό του και έκαψε το άλσος του [9]. Με τόσο θαυμάσιες αμοιβές και μεγάλα ανδραγαθήματα ο μέγας διοικητής δοξάζει πάντοτε αυτούς που τον δοξάζουν στην γη [10], επιδεικνύουν ευσέβεια, τηρούν την αλήθεια, ασκούν την γενναιοδωρία προς τους πένητες και προσφέρουν προστασία στις χήρες και τα ορφανά. Αντιθέτως αφήνει να περιέλθουν σε κάθε θλίψη και δυστυχία εκείνους που ποδοπατούν τις θεικές εντολές Του, που αδιάντροπα διαπράττουν κάθε κακό και Τον ατιμάζουν με τις αισχρές πράξεις τους. Αυτοί, αφού τιμωρηθούν, αν μάθουν την ευσέβεια προς τον Θεό, αν αρχίσουν να αποφεύγουν τα ελαττώματά τους, αν στραφούν προς Αυτόν με όλη την καρδιά τους, τότε Αυτός θα τους θεραπεύσει.

Αν όμως, παρά τις δυστυχίες και θλίψεις που έχουν πέσει επάνω τους, δεν θελήσουν να σταματήσουν την ανυπακοή τους και συνεχίζουν να εξοργίζουν τον Ὑψιστο, τότε πιά θα στρέψει εναντίον τους το φοβερό όπλο Του, θα κατευθύνει το τόξο Του και θα τους ρίξει τα θανατηφόρα βέλη Του χωρίς ευσπλαχνία και έλεος [11], όπως έχει γραφεί: «Επιβρέξει επί αμαρτωλούς παγίδας, πυρ και θείον και πνεύμα καταιγίδος η μερίς του ποτηρίου αυτών» [12]. Αδιάψευστη απόδειξη του λόγου αυτού αποτελούν οι Νινευίτες. Ενώ ζούσαν με κάθε ασέβεια προς τον Θεό και διέπρατταν κάθε κακό και ανομία, όταν άκουσαν την θεία απειλή, την οποία τους προφήτευσε ο Θεός προφήτης Ιωνάς λέγοντας ότι «έτι τρεις ημέραι και Νινευή καταστραφήσεται» [13], άρχισαν να αποφεύγουν τις κακές πράξεις τους και ζήτησαν να εξιλεωθούν ενώπιον του Θεού με τριήμερη νηστεία και προσευχή και με πολλά δάκρυα. Έτσι έλαβαν από Αυτόν την Χάρη και την γενναιο-δωρία Του και δεν χάθηκαν [14]. Όταν όμως ύστερα από μερικά χρόνια παραδόθηκαν πάλι, περισσότερο από πριν, στα ελαττώματα και την ασέβειά τους, αν και ήλπιζαν στην μεγάλη φιλανθρωπία του Ὑψίστου, ήλθε η θεία Κρίση και έχυσε επάνω τους το ποτήρι της οργής Του και τους καταπόντισε, κάνοντας να πλημμυρίσει η γειτονική λίμνη, ενώ από την άλλη πλευρά, ήλθε από το άλσος με τις δρύες φοβερή φωτιά που τους κατέκαυσε, και έτσι σε σύντομο χρόνο ερήμωσε εντελώς αυτή η δοξασμένη και πολυάνθρωπη πόλη [15]. Εκπληρώθηκε λοιπόν γι' αυτούς ο λόγος της Αγίας Γραφής: «Πλην διά τας δολιότητας αυτών έθου αυτοίς κακά, κατέβαλες

αυτούς εν τω επαρθήναι. Πως εγένοντο εις ερήμωσιν εξάπινα; Εξέλιπον, απώλοντο διά την ανομίαν αυτών» [16]. Αλλά λέγει επίσης: «Φυλάσσει Κύριος πάντας τους αγαπώντας αυτόν και πάντας τους αμαρτωλούς εξολοθρεύσει» [17].

Και ποιοί είναι αυτοί που Τον αγαπούν, μας το λέγει ο ίδιος ο Κύριος στο άγιο Ευαγγέλιο: «Ο έχων τας εντολάς μου και τηρών αυτάς, εκείνός εστιν ο αγαπών με... ο μη αγαπών με τους λόγους μου ου τηρεί» [18]. Γι' αυτό όποιος δεν εφαρμόζει έμπρακτα τις εντολές του Σωτήρος, απέχει πολύ από την αγάπη του Θεού και, αφού την χάσει, αποξενώνεται από την φροντίδα και την βοήθεια του Θεού, και τότε γίνεται εύκολη λεία για τους πάντες.

Το γενικό συμπέρασμα από όλα αυτά είναι ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο γερό και στερεό για τους επιγείους βασιλείς από την πίστη στον Θεό, την αγάπη και την ελπίδα. Αυτοί θα πρέπει όχι μόνο να πιστεύουν σε Αυτόν, αλλά να πιστεύουν στα λόγια Του και να τηρούν τις ιερές εντολές Του. Τότε Τον αγαπούν αληθινά, και γι' αυτό και ο ίδιος θα τους αγαπήσει, θα τους δοξάσει και θα τους τιμήσει και τώρα και στον μέλλοντα αιώνα. Όσοι πιστεύουν σε Αυτόν και Τον αγαπούν, ελπίζουν ειλικρινά σε Αυτόν: Και ο προφήτης του Θεού λέγει: «Επί σοι, Κύριε, ήλπισα, μη καταισχυνηθήν εις τον αιώνα· εν τη δικαιοσύνη σου ρύσαί με και εξελού με» [19]. Ομοίως λέγει: «Επί σοι πέποιθα· μη καταισχυνηθήν, μηδέ καταγελασάτωσάν με οι εχθροί μου» [20].

Αυτήν την σύντομη επιστολή σου απευθύνω, αγαθότατε Βασίλειε, κλώνε ευγενούς δένδρου. Ξέρω ότι διδάχθηκες πολλά και είσαι πολύ έξυπνος, γι' αυτό και δεν χρειάζεσαι πολλά λόγια για να θυμηθείς ότι αυτή μπορεί να συμβάλει στην τελειοποίηση σε κάθε αλήθεια ενός τέτοιου ζηλωτή και θερμού υποστηρικτή της, όπως είσαι εσύ. Χαίρε, εν ονόματι Κυρίου!

7. Βλ. Α' Βασ. 17,49-51.

8. Βλ. Δ' Βασ. 19,14-36.

9. Βλ. Κριτ. 6,11-8,21.

10. Πρβλ. Α' Βασ. 2,30.

11. Ψαλμ. 7, 13-14.

12. Ψαλμ. 10, 6.

13. Ιων. 3, 4.

14. Ιων. 3,5-10.

15. Για την πτώση της Νινευή στα χέρια των Ασσυρίων το 637 π.Χ. προφητεύει ο Ναούμ (3,1-3).

16. Ψαλμ. 72, 18-19.

17. Ψαλμ. 144, 20.

18. Ιω. 14, 21, 24.

19. Ψαλμ. 30, 2.

20. Ψαλμ. 24, 2.